

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Januar 2017

Gjelder f.o.m. 01. januar 2017
Versjon nr. 07

Veiledning for rapportering om utenrikshandel med tjenester

**Rapportering av inntekter og utgifter i forbindelse med
eksport og import av tjenester overfor utlandet**

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Formålet med undersøkelsen.....	1
1.2 Hva menes med tjenester i denne sammenheng.....	1
1.3 Rapportørenhet	1
1.4 Rapporteringsperiode og rapporteringsfrister.....	2
1.5 Hjemmelsgrunnlag og opplysningsplikt.....	2
2. Nærmere om rapporteringen	3
2.1 Omfang og føringsprinsipper i rapporteringen.....	3
2.1.1 Enkelte konkrete regler for utfylling av skjema	3
2.2 Eksport og import av tjenester.....	4
2.2.1 Eksport av tjenester / Inntekter fra utlending	4
2.2.2 Import av tjenester / Utgifter til utlending.....	4
2.2.3 Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern	4
2.3 Sentrale definisjoner.....	5
2.3.1 Norge - utlandet.....	5
2.3.2 Norsk / innlending	5
2.3.3 Utenlandsk / utlending.....	5
2.3.4 Filial og representasjonskontor.....	5
2.3.5 Behandling av lisenser innenfor olje- og gassutvinning.....	6
2.3.6 Behandling av pooler innenfor shipping.....	6
3. Veiledning til tjenestekategoriene.....	7
4. Klargjøring og oversendelse av data	19
4.1 Webskjema	19
4.2 Semikolonseparert fil	20
4.2.1 Oversendelse.....	20
5. Teknisk rapportbeskrivelse / Fil-rapportering	21
5.1 Rapportstruktur.....	21
5.2 Nærmere forklaring av variablene og feltene i rapporten.....	21
5.3 Beskrivelse av identifikasjonsvariablene	23
5.4 Beskrivelse av klassifikasjonsvariablene i 1 og 2 og beløpsvariabel	23
5.5 Struktur på fil som skal oversendes.....	24
5.6 Eksempel på filrapportering	24
6. Landliste	26

1. Innledning

Dette er en veiledning for rapportering til Statistisk sentralbyrå (SSB) om utenrikshandel med tjenester - inntekter og utgifter i forbindelse med eksport og import av tjenester overfor utlandet. Veiledningen omhandler generelle krav som stilles til rapporteringen, herunder definisjoner og forklaringer til de ulike postene. Veiledningen må ses i sammenheng med utsendingsbrevet som sendes ut i forbindelse med rapporteringen.

Det kan av ulike årsaker; internasjonale krav eller krav fra andre norske myndigheter, være nødvendig å endre enkelte spesifikasjoner. I størst mulig grad vil slike endringer bli søkt gjennomført med virkning fra 1. kvartal i nytt rapporteringsår. Dette er versjon 07 av veiledningen, med gyldighet fra rapporteringen for 1. kvartal 2017.

Ta gjerne kontakt med oss om det er noe dere lurer på. Vi er å treffe på telefon 62 88 56 32, eller på e-post tjenestehandel@ssb.no.

Denne undersøkelsen har sin egen webside <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh> hvor denne veiledningen ligger sammen med annet informasjonsmateriell og link til innrapporteringsside.

1.1 Formålet med undersøkelsen

Formålet med undersøkelsen er å framskaffe datagrunnlag til å lage statistikk over norske foretaks økonomiske forbindelser med utlandet. De innkomne data vil derfor blant annet bli benyttet til å

- utarbeide kvartalsvise og årlige utenriksregnskap for Norge, herunder Norges internasjonale investeringsposisjon,
- fremskaffe statistikk som er viktig for myndighetenes styring av den makroøkonomiske politikken,
- foreta analyse av økonomiske forbindelser med utlandet,
- gi grunnlag for rapportering til internasjonale organer som Norge i henhold til internasjonale avtaler er pliktige å rapportere til. De viktigste organene er Det internasjonale valutafondet (IMF), EUs statistikkontor (Eurostat), Forente nasjoner (FN) og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD).

1.2 Hva menes med tjenester i denne sammenheng

En tjeneste er enhver handling eller ytelse som en part kan tilby en annen part, og som i det vesentlige er abstrakt, til forskjell fra varehandel som innebærer et konkret varebytte.

Selv om tjenester er av mer uhåndgripelig natur enn varer, er mange tjenester nært knyttet til varer. Transport og lagring av varer er eksempler på slike tjenester. Andre eksempler er reparasjonsarbeider, teknisk assistanse av forskjellig slag og informasjons- og underholdningstjenester som lagres på fysiske media som for eksempel CD-plater. I rapporteringen vil det nødvendigvis måtte brukes noe skjønn, både i å skille tjenester fra varer og for å skille mellom ulike typer tjenester. Vår definisjon av tjenester i denne sammenheng framgår av tjenesteklassifikasjonene (CPA-kodelista) i punkt 3.

1.3 Rapportørenhet

Enheten det skal rapporteres opplysninger om er den norske delen av den juridiske personen, dvs. den juridiske personen eksklusive eventuelle filialer i utlandet (se punkt 2.3.4 for utfyllende definisjon av

filial). I statistikken kalles disse enhetene foretak. Filialer i utlandet betraktes i statistikken som utenlandske foretak, mens filialer i Norge betraktes som norske foretak. Opplysningene vi ber om i denne rapporteringen er norske foretaks transaksjoner og mellomværende med utlandet, herunder transaksjoner og mellomværende med filialer i utlandet.

Alle norske foretak som har transaksjoner og mellomværende med utlandet er derfor aktuelle kandidater for denne undersøkelsen.

Foretakene som det skal rapporteres opplysninger om til SSB betegnes heretter rapportører eller rapportørenheter.

Merk: Regler for behandling av lisenser innenfor olje- og gassutvinning i denne rapporteringen er nærmere omtalt i punkt 2.3.5, mens regler for poolordninger innenfor skipsfart er omtalt under punkt 2.3.6.

1.4 Rapporteringsperiode og rapporteringsfrister

Rapporteringsfristen er satt til 25 dager etter det enkelte kvartals utløp. Eksakte frister vil være angitt i utsendelsesbrevet for den enkelte undersøkelse og på undersøkelsens websider, <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh>.

Rapporteringsperioder	Gjelder for tidsperioden	Veiledende rapporteringsfrist
1. kvartal	01. januar – 31. mars	25. april
2. kvartal	01. april – 30. juni	25. juli
3. kvartal	01. juli – 30. september	25. oktober
4. kvartal	01. oktober – 31. desember	25. januar

1.5 Hjemmelsgrunnlag og opplysningsplikt

Oppgavene blir innhentet med hjemmel i lov av 16. juni 1989 nr 54 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven) § 2-2, jf kgl.res. av 16. juni 1989 nr 387 og delegasjonsvedtak av 13. februar 1990 nr 1228.

Innrapporterte data er underlagt taushetsplikt og skal kun benyttes til å utarbeide offisiell statistikk og til forskning. Resultater fra undersøkelsene vil bare bli gitt i sammendrag, slik at det enkelte foretaks økonomiske forhold ikke kan identifiseres.

Den enkelte rapportør er selv ansvarlig for å sørge å ha siste utgave av veiledning og teknisk rapportbeskrivelse. Rapportørene skal før innsending av oppgavene sikre at de gir et riktig bilde av rapportørenhetens eksport og import av tjenester overfor utlandet. Det anbefales også at rapportørene kontrollerer sine tall mot eventuelt tidligere oppgaver innsendt til Statistisk sentralbyrå (SSB). Rapportørene plikter å sørge for tilstrekkelige ressurser og gode rutiner som sikrer kvaliteten på dataene.

Det anbefales at rapportørene oppbevarer dataene lett tilgjengelig, i fall det etter rapporterings-tidspunktet skulle bli behov for å besvare forespørsler fra SSB eller korrigere data.

2. Nærmere om rapporteringen

2.1 Omfang og føringsprinsipper i rapporteringen

Rapporteringen skal som utgangspunkt omfatte *alle transaksjoner med utlandet (posterings i regnskapet hvor utlandet er motpart)*, med unntak av handel med varer og enkelte spesielle tjenester som dekkes av andre undersøkelser, jf. punkt 2.2.4. Opplysningene som skal rapporteres kan i stor grad hentes fra selskapenes regnskapssystemer (kunde- og leverandørkonti).

2.1.1 Enkelte konkrete regler for utfylling av skjema

- **Bruk av identifikasjonsnummer for rapportørene:** Ved rapportering til Statistisk sentralbyrå, skal rapportørene benytte organisasjonsnummeret i Enhetsregisteret i Brønnøysund (9-sifret) som identifikasjon. Dette nummeret skal brukes ved all korrespondanse fra rapportørene til SSB.
- **Periodisering:** I denne undersøkelsen ber vi om tall for det enkelte kvartal (01.01 – 31.03, 01.04 – 30.06, 01.07 – 30.09 og 01.10 – 31.12). Transaksjonene skal rapporteres i den perioden de blir levert eller mottatt. Rapporteringen er i så måte uavhengig av faktureringsdatoen, selv om denne ofte kan være veiledende for periodiseringen.
- **Fortegn:** I utgangspunktet skal alle tall rapporteres positivt, hvis ikke annet er beskrevet. Dersom det skjer regnskapsmessige tilbakeføringer på tjenestepost innen statistikkåret ber vi om at dette gjøres ved å korrigere tallet for angjeldende kvartal, eller ved at det legges ved en spesifiserende kommentar ved innsendelse av skjemaet. For eksempel skal tilbakeføringer av tidligere rapporterte inntekter (eksport) - innen det samme statistikkåret - rapporteres ved å redusere tallet for inntekter (eksport) i tidligere innsendt kvartal.
- **Dersom et foretak ikke har noe eksport og/eller import av tjenester å rapportere.** Både eksport- og importskjemaet skal allikevel sendes inn.
- **Dersom foretak ikke har noe beløp å oppgi på en post:** Feltet settes blankt (trenger ikke skrive 0).
- **Alle beløp skal oppgis i 1000 kroner:** Om foretaket for eksempel har tjenesteimport på NOK 1 200 000 (1,2 millioner) kroner, oppgis beløpet som 1200.
- **Alle beløp skal rapporteres i norske kroner:** Beløp i utenlandsk valuta skal omregnes og rapporteres i norske kroner. Oversikt over daglige midtkurser, samt måneds- og årsgjennomsnitt av daglige midtkurser, kan finnes på Norges Banks hjemmeside; www.norges-bank.no.
- **Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern** skal rapporteres sammen med den enkelte rapportørs øvrige tjenestehandel med utlandet, fordelt på tjenestetype (CPA-kode). I tillegg skal slik tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern også trekkes ut som egne poster, og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester".
- **Avvikende regnskapsår:** Rapporteringen baserer seg på kalenderåret som regnskapsår. Rapporteringsperiodene og rapporteringsfristene er derfor knyttet til kalenderåret. Rapportører som benytter et annet regnskapsår enn kalenderåret, skal primært utarbeide data for den aktuelle perioden i kalenderåret. Dersom dette ikke lar seg gjøre, ber vi om at det rapporteres opplysninger for den perioden som ligger nærmest rapporteringsperioden i tid. Det er i slike tilfeller svært viktig

at det opplyses om hvilken regnskapsperiode som er lagt til grunn, og hvilken periode rapporten gjelder for. Opplysninger om slike forhold kan for eksempel gis i Altinn-skjemaet, eller ved å kontakte oss på e-postadressen tjenestehandel@ssb.no, eller på telefon 62 88 56 32.

- **Landtilhørigheten bestemmes av registreringslandet til den utenlandske motparten som mottar eller leverer tjenesten**, eventuelt beliggenhetsadresse for filialer og realkapital, og postadresse for fysiske personer. Landkodene som skal benyttes i rapporteringen er alfa-2-koden i ISO 3166. Fullstendig landliste er gitt i punkt 6. **Merk:** Betaler/betalingsmottaker er ikke nødvendigvis motpart i transaksjonen. I rapporteringen ønskes motpartens landtilhørighet, så langt det er mulig, og ikke landtilhørigheten til betaler/betalingsmottaker.

2.2 Eksport og import av tjenester

Rapportørene skal benytte tjenesteklassifikasjonene (CPA-kodelista) som framgår av punkt 3 i sin rapportering av utenrikshandel med tjenester

2.2.1 Eksport av tjenester / Inntekter fra utlending

Alle tjenester, også handel over internett, som leveres av rapportøren til selskaper, filialer, fysiske personer eller andre enheter definert som utenlandsk/utlending (se 2.3.3), og som medfører at rapportøren mottar betaling fra utenlandske kunder, betraktes som rapportørens eksport av tjenester. Merk at tjenesten kan leveres enten i Norge eller i utlandet.

2.2.2 Import av tjenester / Utgifter til utlending

Alle tjenester, også handel over internett, som blir levert til rapportøren fra enheter definert som utenlandsk/utlending (se 2.3.3), og som medfører at rapportøren foretar en betaling til utenlandsk leverandør, betraktes som rapportørens import av tjenester, herunder tjenester som aktiveres i balansen og avskrives over en tidsperiode. Merk at tjenesten kan leveres enten i Norge eller i utlandet.

2.2.3 Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern

Tjenestehandel med utenlandske enheter i samme konsern skal rapporteres sammen med den enkelte rapportørs øvrige tjenestehandel med utlandet, fordelt på tjenestetype (CPA-kode). I tillegg skal slik tjenestehandel også trekkes ut som egne poster, og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester".

Med konsern menes i denne sammenheng enheter som står i relasjon til hverandre, som morselskap, datterselskap, søsterselskap, datterdatterselskap etc.

- Morselskap er et selskap som, direkte eller indirekte, har kontroll over de øvrige enheter innen konsernet.
- Datterselskap er et selskap hvor morselskapet har direkte kontroll.
- Datterdatterselskap er et selskap hvor et datterselskap har direkte kontroll, mens morselskapet har indirekte kontroll.

Med kontroll menes her mer enn 50 prosent eierandel i et annet selskap.

2.2.4 Spesielle unntak vedrørende tjenestetransaksjoner

For enkelte tjenestetransaksjoner får vi data inn fra andre kilder, og unnlater derfor å belaste rapportørene unødig.

Følgende tjenester skal *ikke* rapporteres:

- Utgifter til forretningsreiser i utlandet, siden dette samles inn i forbindelse med reiseundersøkelser.
- Forsikringspremier og forsikringserstatninger skal ikke rapporteres som tjenester da dette samles inn som en del av undersøkelsen om finans- og balanseposter overfor utlandet.

2.3 Sentrale definisjoner

2.3.1 Norge - utlandet

Med Norge mener vi i denne statistikken Norges økonomiske territorium, som foruten norsk land-, sjø- og luftterritorium består av norsk kontinentalsokkel, samt norske ambassader i utlandet. Med utlandet mener vi i denne statistikken det som ikke er Norges økonomiske territorium.

2.3.2 Norsk / innlending

Følgende enheter regnes i statistikken som norske:

- Norskregistrerte juridiske personer, eksklusive deres filialer i utlandet. Definisjonen gjelder uavhengig av eiernes nasjonalitet. Utenlandskeide norskregistrerte selskaper betraktes følgelig som norske.
- Filialer i Norge av utenlandsk registrerte juridiske personer.
- Fysiske personer fast bosatt i Norge, uavhengig av statsborgerskap.

2.3.3 Utenlandsk / utlending

Følgende enheter regnes i statistikken som utenlandske:

- Utenlandskregistrerte juridiske personer, inkludert norskeide selskaper som er registrert i utlandet.
- Norske selskapers filialer i utlandet.
- Fysiske personer fast bosatt i utlandet, uavhengig av statsborgerskap.

2.3.4 Filial og representasjonskontor

Med *filial* mener vi i statistikken en del av en juridisk enhet som driver virksomhet med en varighet ut over ett år. En filial må kunne avgrenses fra resten av den juridiske enheten, for eksempel formelt, regnskapsmessig eller ved geografisk plassering. Vanligvis er filialer begrenset til enheter med fullstendige delregnskaper, dvs. delregnskaper bestående av både resultatregnskap og balanse, men dette er ingen betingelse. Filialer i utlandet er dessuten vanligvis underlagt inntektsbeskatning i utlandet.

Utenlandske selskapers filialer i Norge betraktes som norske, mens norske selskapers filialer i utlandet betraktes som utenlandske. Transaksjoner og mellomværende en rapportør har med sin filial i utlandet, er således transaksjoner og mellomværende med utlandet som *skal* med i denne rapporteringen.

Hva som i statistikken betraktes som norsk og utenlandsk enhet er imidlertid ikke alltid sammenfallende med juridisk enhet. I statistikken har vi den regelen at all virksomhet som skjer i utlandet, og har en varighet på over ett år, skal behandles som utenlandsk virksomhet. Denne virksomheten betraktes da som utført av en utenlandsk enhet, uavhengig av om virksomheten utføres av en utenlandsk juridisk person eller om den utføres som en del av en norsk juridisk person.

Produksjonen i nasjonalregnskapsterminologi skjer i all hovedsak i utlandet, noe som igjen betyr at den eksporten eller importen som er knyttet til denne produksjonen ikke er import eller eksport for den norske delen av disse juridiske personene, men for den utenlandske delen, dvs. for den utenlandske enheten. Denne importen og eksporten skal således ikke rapporteres.

Følgende forhold skal holdes utenfor denne rapporten:

- Transaksjoner og mellomværende som filialen i utlandet måtte ha med andre selskaper, og
- transaksjoner og mellomværende som rapportøren selv måtte ha med et utenlandsk selskaps filial i Norge.

Et *representasjonskontor* er en del av en juridisk enhet som *ikke* er definert som en filial.

Representasjonskontorer i utlandet skal regnes som en del av den norske enheten i rapporteringen.

2.3.5 Behandling av lisenser innenfor olje- og gassutvinning

Nasjonaliteten til operatører og deltakere i olje- og gassfelt knyttes til feltets beliggenhet, fordi de av hensyn til virksomhetens varighet vil være filialer når de ikke er opprettet som egne selskaper (se definisjon av filialer under punkt 2.3.4). Alle operatører og deltakere på norsk sokkel er således norske, mens alle operatører og deltakere i utenlandske felt er utenlandske.

Norske felt:

Operatøren rapporterer data for hele lisensen til SSB; all eksport og import av tjenester og mellomværende som lisensen har med utenlandsk motpart. (De øvrige) deltakerne skal således ikke rapportere noen data knyttet til lisensen i denne rapporteringen. Ettersom alle operatører og deltakere på norske felt betraktes som norske, skal heller ingen transaksjoner og mellomværende (for eksempel avregninger) mellom partene i en lisens tas med. Imidlertid vil de deltagende selskaper og operatørselskapene for eksempel kunne ha egne tjenestetransaksjoner som selskapene skal rapportere til SSB. For operatørselskapene kommer dette i tillegg til rapportering av samlede data for lisensene.

Utenlandske felt:

Det skal ikke rapporteres data for virksomheten på utenlandske felt. Norske selskaper med virksomhet på utenlandske felt skal imidlertid rapportere de transaksjonene og mellomværende som de har med sine filialer på disse feltene. For nærmere forklaring av behandlingen av filialer i utlandet i denne rapporteringen, se punkt 2.3.4.

2.3.6 Behandling av pooler innenfor shipping

Pooler innen skipsfart behandles i statistikken som egne enheter. En pool betraktes som en produserende enhet, som leverer frakttjenester lik samlet verdi av frakttjenestene opptjent av alle deltagende båter. Oppgjør til hvert deltagende rederi tolkes som en kostnad for poolen (innleie av skip) og inntekt (utleie av skip) for de deltagende selskapene.

En pool er norsk dersom pooladministrator er registrert i Norge, men utenlandsk dersom den er registrert i utlandet.

Rapportering fra norske pooladministratorer:

Norske pooladministratorer skal rapportere poolens samlede eksport av frakttjenester og import av innleie av skip fra utenlandske deltagere i poolen. Deltakerne skal således ikke rapportere noen data knyttet til pooler med norske pooladministratorer.

Rapportering fra norske rederier som er deltakere i utenlandske pooler:

Norske rederier som deltar i utenlandske pooler skal rapportere netto inntekt fra poolen som eksport av utleie av skip. I tillegg skal norske deltagere i utenlandske pooler rapportere mellomværende med den utenlandske pooladministratoren.

3. Veiledning til tjenestekategoriene

Eksport av tjenester (inntekt for den rapporterende enhet) og import av tjenester (utgift for den rapporterende enhet) skal klassifiseres i tråd med EUs produksjonsstandard, "Classification of Products by Activity" (CPA) som angitt i det etterfølgende. Merk at tjensteeksport kan leveres til utlending i Norge (og ikke bare i utlandet), og at tjensteimport kan leveres fra utlending i Norge (og ikke bare i utlandet), jf. punkt 2.3.2 og 2.3.3 - definisjon av innlending/utlending. Begrepet tjenester er nærmere forklart i punkt 1.2 og punkt 2.2.

I rapporteringen skal eksport og import av tjenester også fordeles på land. Landkodene som skal benyttes i rapporteringen er alfa-2-koden i ISO 3166. se punkt 6. Videre skal eksport og import av tjenester overfor utenlandske enheter i samme konsern trekkes ut som egne poster og rapporteres som henholdsvis "herav eksport av konserninterne tjenester" og "herav import av konserninterne tjenester" under de enkelte ordinære tjenestetyper.

Oversikt over oppbygging av CPA-kodene for rapportering av utenrikshandel med tjenester		
Virksomhetsområde	CPA-koder	Tjenestetyper
Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner	000091 - 000099	Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner
Petroleumstjenester	112011 - 112012	Petroleumstjenester
Bygge- og anleggstjenester	450001 - 450002	Bygge- og anleggstjenester
Agenturhandel - provisjon, kommisjon og mellomhandel, Kantine- og cateringstjenester	511000 – 519000	Agenturhandel - provisjon, kommisjon og mellomhandel,
	55210	Kantine- og cateringstjenester
Frakt- og transporttjenester	601010 - 601020	Jernbanetransport
	602100 - 602400	Annen landtransport
	603010	Rørtransport
	611010 - 611034	Sjøfart og kysttrafikk
	621010 – 622032	Lufttransport
	631110 - 634000	Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet
Post- og teletjenester	641110 – 642000	Post- og teletjenester
Hjelpetjenester vedrørende finanstjenester	651000	Gebyrer, provisjoner o.l. i forbindelse med finansielle tjenester
	672000	Hjelpetjenester til forsikring
Eiendomstjenester	702000 - 703000	Eiendomstjenester
Leie av transportmidler, maskiner og utstyr	710000	Leie av transportmidler, maskiner og utstyr
IT-tjenester	721000 – 726000	IT-tjenester
Forskning og utvikling (FoU) og Forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester	730000	Forskning og utvikling (FoU)
	741100 - 748000	Forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester
Øvrige virksomhetsområder	900000	Avfallshåndtering og andre miljøtjenester
	921000 – 927000	Fritidsaktiviteter, kulturelle tjenester og sport
	981000 - 989000	Andre tjenester

CPA-kode	Tjenestetype
Industrielle tjenester, leiearbeid og reparasjoner	
000091	Installasjon og montering
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt for installasjons- og monteringsarbeid utført på oppdrag fra utenlandske kunder, omfatter også slikt arbeid utført for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor. Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt for installasjons- og monteringsarbeid utført av utenlandske foretak på oppdrag fra eget foretak, omfatter også slikt arbeid utført på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000092	Reparasjon og vedlikehold
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt for reparasjons- og vedlikeholdsarbeid utført på oppdrag fra utenlandske kunder, omfatter også slikt arbeid utført for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor. Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt for reparasjons- og vedlikeholdsarbeid utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra eget foretak, omfatter også slikt arbeid utført på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000093	Ombygging og utrusting utført av/for andre
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt for ombyggingsarbeid utført på oppdrag fra utenlandske kunder, omfatter også slikt arbeid for utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor. Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt for ombyggingsarbeid utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra eget foretak, omfatter også slikt arbeid utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra utenlandske foretak i eget konsern. Betaling for materialer som inngår i arbeidet tas også med. Merk: Foretak innen oljenæringen skal benytte CPA-kode 112012 nedenfor.
000099	Vareproduksjon på kontraktsbasis, lg andre industrielle tjenester
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt for leiearbeid og industrielle tjenester utført på oppdrag fra utenlandske kunder. Denne posten omfatter bl.a. vareproduksjon / bearbeiding av varer utført på kontraktsbasis og der produsent ikke er eier av råvarer eller ferdige produkter, videre bearbeiding og klargjøring av varer for salg som for eksempelpakking. Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt for leiearbeid og industrielle tjenester utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra eget foretak. Denne posten omfatter bl.a. vareproduksjon / bearbeiding av varer utført på kontraktsbasis og der produsent ikke er eier av råvarer eller ferdige produkter, videre bearbeiding og klargjøring av varer for salg som for eksempel pakking.
Petroleumstjenester	
112011	Boretjenester
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt for boring av lete-, avgrensnings- og produksjonsbrønner utført på oppdrag fra utenlandske kunder. OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr». Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt for boring av lete-, avgrensnings- og produksjonsbrønner utført av utenlandske leverandører på oppdrag fra eget foretak. OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».

CPA-kode	Tjenestetype
Petroleumstjenester, forts	
112012	Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning
	Inntekt: Som inntekt føres eksportverdien av godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester direkte tilknyttet olje- og gassutvinning, bl.a. montering og demontering av boretårn. Merk: Tjenester tilknyttet forundersøkelser så som bl.a. seismiske tjenester føres under CPA-kode 742000 "Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør- og arkitekttjenester". Rørtransport føres under CPA-kode 603010 "Rørtransport". Slepetjenester, offshore forsyning og andre offshoretjenester tilknyttet sjøtransport skal ikke føres her, men på kodene 611020 "Godstransport til sjøs" eller 611034 "Utleie av sjøfartøy med besetning for godstransport". OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr». Utgift: Som utgift føres importverdien av godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester direkte tilknyttet olje- og gassutvinning, bl.a. montering og demontering av boretårn. Merk: Tjenester tilknyttet forundersøkelser så som bl.a. seismiske tjenester føres under CPA-kode 742000 "Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør- og arkitekttjenester". Rørtransport føres under CPA-kode 603010 "Rørtransport". Utgifter i forbindelse med drift av slepetjenester, offshoreforsyning og andre offshoretjenester skal ikke føres her, men på 632210 "Tjenester tilknyttet sjøtransport, utenom passasjer- eller godsfrakt" – eller annen egnet kode. OBS Operasjonell leasing av flyttbare installasjoner og maskinelt utstyr føres på CPA 710000 «Leie av transportmidler, maskinelt utstyr».
Bygge- og anleggstjenester	
450001	Bygge- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner (veier, damanlegg og annen fast infrastruktur) i utlandet
	Inntekt: Som inntekt føres samtlige godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for tjenester, materialer og varer som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike inntekter ikke omfattes av denne undersøkelsen. Utgift: Som utgift føres samtlige godtgjørelser betalt til utenlandske underentreprenører for tjenester, materialer og varer som inngår i prosjektet, inkludert leie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike utgifter ikke omfattes av denne undersøkelsen.
450002	Bygge- og anleggsvirksomhet knyttet til bygging av faste installasjoner (veier, damanlegg og annen fast infrastruktur) i Norge
	Inntekt: Som inntekt føres samtlige godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for tjenester, materialer og varer som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike inntekter ikke omfattes av denne undersøkelsen. Utgift: Som utgift føres importverdien av samtlige godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for tjenester, materialer og varer som inngår i prosjektet, inkludert utleie av anleggsmaskiner og -utstyr med mannskap. OBS! Dette produktet skal ikke benyttes ved bygging av flytende materiell (mobile konstruksjoner); skip, plattformer, rigger og lignende da slike utgifter ikke omfattes av denne undersøkelsen.
Agenturhandel – Provisjon, kommisjon og mellomhandel, Kantine- og cateringtjenester	
511000	Provisjon og kommisjon
	Inntekt: Som inntekt føres all provisjon og kommisjon mottatt fra utenlandske kunder for kommisjons- og agenturvirksomhet i samband med utenrikshandel med varer. Utgift: Som utgift føres all provisjon og kommisjon utbetalt til utenlandske leverandører for kommisjons- og agenturvirksomhet i samband med utenrikshandel med varer.
519000	Kjøp og videresalg av varer i utlandet – Mellomhandel
	Inntekt: Som inntekt føres samtlige godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder (land C, D etc) for leveranse av varer kjøpt i annet land (land A, B etc), uten at varen har krysset norsk tollgrense. Utgift: Som utgift føres alle utbetalinger til utenlandske leverandører (land A, B etc) for kjøp av varer ment for leveranse til annet (land C, D etc)) uten at varen har krysset norsk tollgrense.

CPA-kode	Tjenestetype
Agenturhandel – Provisjon, kommisjon og mellomhandel, Kantine- og cateringtjenester, forts	
555210	Kantine- og cateringtjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for mat- og serveringstjenester levert utenlandske skip, fly etc i utlandet, eller til utlendinger i Norge
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske aktører for leveranse av mat- og serveringstjenester til norske skip, fly etc i utlandet. Ikke inkludert forpleiningstjenester i samband med offshore petroleumsvirksomhet, eller utleie av boligplattformer. Disse føres under CPA-kode 710000 "Leie av transportmidler, maskiner og utstyr".
Frakt- og transporttjenester	
Jernbanetransport	
601010	Passasjertransport med jernbane
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt for transport av utenlandske passasjerer til/fra Norge og i utlandet med jernbane.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt for transport av norske passasjerer til/fra Norge og i utlandet med jernbane.
601020	Godstransport med jernbane
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av gods med jernbane.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av gods med jernbane i utlandet.
Annen landtransport	
602100	Passasjertransport med rutebil
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet med rutebil.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av nordmenn med rutebil i utlandet.
602300	Passasjertransport på vei utenom rutebil
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet på vei utenom rutebil.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av nordmenn i utlandet på vei utenom rutebil.
602400	Godstransport på vei
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for godstransport på vei
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for godstransport på vei
Rørtransport av olje og gass	
603010	Rørtransport
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av olje og gass i hovedledningssystemet fra utvinningssted via terminal.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av olje og gass i hovedledningssystemet fra utvinningssted via terminal.
Sjøfart og kysttrafikk	
611010	Passasjertransport til sjøs
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av utenlandske passasjerer til/fra Norge og i utlandet .
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av nordmenn til sjøs i utlandet.
611020	Godstransport til sjøs
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for godstransport til sjøs.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for godstransport til sjøs.

Frakt- og transporttjenester, forts	
CPA-kode	Tjenestetype
611033	Utleie / leie av sjøfartøy med besetning for passasjertransport
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk sjøfartøy med besetning for passasjertransport.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk sjøfartøy med besetning for passasjertransport.
611034	Utleie / leie av sjøfartøy med besetning for godstransport
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk sjøfartøy med besetning for godstransport.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk sjøfartøy med besetning for godstransport.
Lufttransport	
621010	Passasjertransport med rutefly
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av utenlandske passasjerer med rutefly til/fra Norge og i utlandet.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av nordmenn med rutefly i utlandet.
621020	Godstransport med rutefly
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for godstransport med rutefly.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for godstransport med rutefly.
622010	Passasjertransport med luftfartøy utenom rutefly
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for transport av utlendinger til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for transport av nordmenn i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
622020	Godstransport med luftfartøy utenom rutefly
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for godstransport til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for godstransport til/fra Norge og i utlandet med luftfartøy utenom rutefly.
622031	Utleie / leie av luftfartøy med besetning for passasjertransport
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk luftfartøy med besetning for passasjertransport.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk luftfartøy med besetning for passasjertransport.
622032	Utleie / leie av luftfartøy med besetning for godstransport
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av norsk luftfartøy med besetning for godstransport.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utenlandsk luftfartøy med besetning for godstransport.
Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	
631110	Lasting og lossing av varegods
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for støtte- og hjelpetjenester ved lasting og lossing tilknyttet transport av gods.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for støtte- og hjelpetjenester ved lasting og lossing tilknyttet transport av gods.
631210	Lagring av varegods
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for støtte- og hjelpetjenester ved lagring tilknyttet transport av gods.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for støtte- og hjelpetjenester ved lagring tilknyttet transport av gods.

Frakt- og transporttjenester, Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet forts	
CPA-kode	Tjenestetype
632110	Tjenester tilknyttet jernbanetransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet jernbanetransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, jernbanestasjoner mv. Omfatter også redningstjenester.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet jernbanetransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, jernbanestasjoner mv. Omfatter også redningstjenester.
632120	Tjenester tilknyttet veitransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet veitransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også redningstjenester.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet veitransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også redningstjenester.
632210	Tjenester tilknyttet sjøtransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet sjøtransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, havne- og kaianlegg, sluser og kanaler mv. Omfatter også slepebåtvirksomhet i havner inkl. buksering, fyr og lostjenester og redningstjenester.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet sjøtransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler, havne- og kaianlegg, sluser og kanaler mv. Omfatter også slepebåtvirksomhet i havner inkl. buksering, fyr og lostjenester og redningstjenester.
632310	Tjenester tilknyttet lufttransport, utenom passasjer- og godsfrakt
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder for andre tjenester tilknyttet lufttransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også drift av lufthavner og redningstjenester.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører for andre tjenester tilknyttet lufttransport utenom passasjer- og godsfrakt, som drift av gods- og transportterminaler mv. Omfatter også drift av lufthavner og redningstjenester.
633010	Reisebyrå-, turistkontor- og reisarrangørtjenester
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med organisering av pakketurer, formidling og bestilling av reisebilletter i forbindelse med utlendingers ferieopphold i Norge. Turistinformasjons og -guidevirksomhet. Merk: <i>Forretningsreiser skal ikke tas med.</i>
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med organisering av pakketurer, formidling og bestilling av reisebilletter i forbindelse med innlendingers ferieopphold i utlandet. Turistinformasjons og -guidevirksomhet. Merk: <i>Forretningsreiser skal ikke tas med.</i>
634000	Annen transportformidling
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med godstransport, byråvirksomhet, skipsmegling og annen transportmegling / transportformidling, samt fortolling med mer.
	Utgift: Som inntekt føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med godstransport, byråvirksomhet, skipsmegling og annen transportmegling / transportformidling, samt fortolling med mer.
Post- og teletjenester	
641110	Posttjenester
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.

CPA-kode	Tjenestetype
Post- og teletjenester, forts.	
641210	Andre budtjenester
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet avhenting, transport og leveranse av brev, aviser, tidsskrift, brosjyrer, andre trykksaker, pakker og kolli.
642000	Telekommunikasjonstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med tjenester tilknyttet overføring av lyd, bilde og annen informasjon i form av kostnader til telefon, fax/telex, mobiltelefon, fremmedytelser/IT bistand (den delen som gjelder kommunikasjon), linjeleie, fastlinje, fastnett, elektroniske tjenester (den delen som gjelder kommunikasjon) mv.
	Unntatt er: Arbeid med software / generell IT som føres under IT-tjenester; CPA 721000 – 726000.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med tjenester tilknyttet overføring av lyd, bilde og annen informasjon i form av kostnader til telefon, fax/telex, mobiltelefon, fremmedytelser/IT bistand (den delen som gjelder kommunikasjon), linjeleie, fastlinje, fastnett, elektroniske tjenester (den delen som gjelder kommunikasjon) mv.
	Unntatt er: Arbeid med software / generell IT som føres under IT-tjenester CPA; 721000 – 726000.
Hjelpetjenester vedrørende finanstjenester	
651000	Gebyrer, provisjoner, og honorarer overfor utlandet i forbindelse med finansielle tjenester
	Inntekt: Som inntekt føres alle gebyrer og avgifter, utenom renter , mottatt fra foretak, institusjoner og privatpersoner i utlandet knyttet til behandling av lånegarantier, kreditter, finansiell leasing og derivater, betalingstransaksjoner, rådgivningstjenester, kredittvurdering mv.
	Merk: Hjelpetjenester til forsikring rapporteres under CPA-kode 672000.
	Utgift: Som utgift føres alle gebyrer og avgifter, utenom renter , betalt til banker og finansielle foretak i utlandet knyttet til behandling av lånegarantier, kreditter, finansiell leasing og derivater, betalingstransaksjoner, rådgivningstjenester, kredittvurdering mv.
	Merk: Hjelpetjenester til forsikring rapporteres under CPA-kode 672000.
672000	Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond
	Inntekt: Som inntekt føres alle provisjoner og honorarer mottatt fra utenlandske kunder for forsikringsmegling/-formidling, forsikringsrådgivingstjenester, aktuatertjenester, taksering og vurdering av skadeomfang, redningstjenester, etterforskning og andre tjenester nært knyttet til forsikring. Merk: Forsikringspremier, og -erstatninger skal ikke rapporteres som tjenester.
	Utgift: Som utgift føres alle provisjoner og honorarer betalt til utenlandske leverandører for forsikringsmegling/-formidling, forsikringsrådgivingstjenester, aktuatertjenester, taksering og vurdering av skadeomfang, redningstjenester, etterforskning og andre tjenester nært knyttet til forsikring. Merk: Forsikringspremier, og -erstatninger skal ikke rapporteres som tjenester.
Eiendomstjenester	
702000	Utleie / Leie av fast eiendom
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt i forbindelse med utleie av fast eiendom i Norge til utlending på kortere basis - under ett år.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt i forbindelse med leie av fast eiendom i utlandet på kortere basis - under ett år.
703000	Eiendomsmegling, drift og forvaltning av eiendom
	Inntekt: Som inntekt føres alle godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med eiendomsmegling, drift og forvaltning av fast eiendom på oppdrag.
	Utgift: Som utgift føres alle godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med eiendomsmegling, drift og forvaltning av fast eiendom på oppdrag.

CPA-kode	Tjenestetype
Leie av transportmidler, maskiner og utstyr (operasjonell leasing / bareboat hire /dry lease)	
710000	Utleie / leie av transportmidler og maskiner uten personell
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utleie av utstyr uten mannskap som for eksempel, plattformer, rigger skip, fly, annet maskinelt utstyr mv. Unntatt er finansiell leasing, leie av transportmidler og anleggsutstyr mv. med mannskap som ikke omfattes av denne undersøkelsen.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med leie av utstyr uten mannskap som for eksempel plattformer, rigger, skip, fly, annet maskinelt utstyr mv. Unntatt er finansiell leasing, leie av transportmidler og anleggsutstyr mv. med mannskap som ikke omfattes av denne undersøkelsen.
IT-tjenester er spesifisert i CPA-kodene 721000 – 726000 nedenfor.	
Merk at standardprogramvare (software) ikke er definert som tjeneste, men er klassifisert som vare.	
Merk også at overføring av bruksrettigheter for software/IT-programmer og databasetjenester betalt ved royalty og lisensavgifter skal rapporteres på CPA-koden 981000 Ut-/leie av royalties og lisensrettigheter	
721000	IT-konsulenttjenester tilknyttet maskinvare
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelser mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med konsulenttjenester tilknyttet maskinvare (hardware)
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelser betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med konsulenttjenester tilknyttet maskinvare (hardware)
722000	IT-konsulenttjenester tilknyttet system- og programvare
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til software, rekonstruksjon av programvare og data, bistand og assistanse vedrørende IT-ledelse/IT-styring, analyse, utforming/systemering og programmering av systemer, rådgivende og utførende virksomhet knyttet til utvikling, produksjon, anskaffelse og dokumentasjon av tilpasset programvare (inkl. operativsystem tilpasset kunden), vedlikehold av datasystemer, installasjon og andre kundestøttetjenester som for eksempel opplæring.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til software, rekonstruksjon av programvare og data, bistand og assistanse vedrørende IT-ledelse/IT-styring, analyse, utforming/systemering og programmering av systemer, rådgivende og utførende virksomhet knyttet til utvikling, produksjon, anskaffelse og dokumentasjon av tilpasset programvare (inkl. operativsystem tilpasset kunden), vedlikehold av datasystemer, installasjon og andre kundestøttetjenester som for eksempel opplæring.
723000	IT-tjenester tilknyttet databehandling
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med databehandlingstjenester som for eksempel. dataregistrering, datakontroll, beregninger og oppstillinger på time-share basis.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med databehandlingstjenester som for eksempel. dataregistrering, datakontroll, beregninger og oppstillinger på time-share basis.
724000	IT-tjenester tilknyttet drift av databaser
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med utforming av databaser, datalagring, formidlingstjenester vedr. data og databaser, internett søkeportaler mv. Tjenestene gjelder selve dataformidlingen. Merk: Tjenester knyttet til oppretting av tilganger til for eksempel. internett, telenett osv. føres under CPA-kode 642000 "Telekommunikasjonstjenester".
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med utforming av databaser, datalagring, formidlingstjenester vedr. data og databaser, internett søkeportaler mv. Tjenestene gjelder selve dataformidlingen. Merk: Tjenester knyttet til oppretting av tilganger til for eksempel. internett, telenett osv. føres under CPA-kode 642000 "Telekommunikasjonstjenester".
725000	IT-tjenester tilknyttet vedlikehold og reparasjon av datamaskiner
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til vedlikehold og reparasjon av datamaskiner og tilknyttet (perifert) utstyr, drift av IT-tilbehør.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til vedlikehold og reparasjon av datamaskiner og tilknyttet (perifert) utstyr, drift av IT-tilbehør.

CPA-kode	Tjenestetype
IT-tjenester, forts	
726000	Andre IT-tjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av web-hotell (utleie av plass på server til klients hjemmeside på Internett).
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av web-hotell (utleie av plass på server til klients hjemmeside på Internett).
Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester	
730000	Tjenester tilknyttet forskning og utviklingsarbeid
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for utførte arbeider i forbindelse med grunnforskning, anvendt forskning og eksperimentell utvikling av nye produkter og tjenester. Hovedkriteriet er at FoU skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for utførte arbeider i forbindelse med grunnforskning, anvendt forskning og eksperimentell utvikling av nye produkter og tjenester. Hovedkriteriet er at FoU skal inneholde et nyhetselement og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet.
741100	Juridisk tjenesteyting
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for juridisk rådgivning, representasjon og fullmaktsutøvelse i enhver juridisk og/eller lovfestet prosedyre, utarbeidelse av rettslig dokumentasjon eller hjelpemidler, juridisk sertifisering og deponering og tjenester vedrørende gjeldsoppgjør. Bøter skal ikke rapporteres..
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for juridisk rådgivning, representasjon og fullmaktsutøvelse i enhver juridisk og/eller lovfestet prosedyre, utarbeidelse av rettslig dokumentasjon eller hjelpemidler, juridisk sertifisering og deponering og tjenester vedrørende gjeldsoppgjør. Bøter skal ikke rapporteres..
741200	Regnskaps-, revisjons- og skatterådgivningstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til bokføring, revisjonsarbeid og skatterådgivning i forretningsmessig sammenheng, utarbeidelse av skattedokumentasjon mv.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til bokføring, revisjonsarbeid og skatterådgivning i forretningsmessig sammenheng, utarbeidelse av skattedokumentasjon mv.
741300	Markeds- og opinionsundersøkelser
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester vedrørende rådgivende, veiledende og utførende bistand knyttet til markedsundersøkelser, telemarketing og meningsmålinger.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester vedrørende rådgivende, veiledende og utførende bistand knyttet til markedsundersøkelser, telemarketing og meningsmålinger.
741400	Bedriftsrådgivningstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som bedriftspolicy og strategi, overordnet planlegging og organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling, markedsutvikling, personalforvaltning, personalrådgivning og personalutvikling, produksjons- og prosjektledelse, lobbying og PR.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som bedriftspolicy og strategi, overordnet planlegging og organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling, markedsutvikling, personalforvaltning, personalrådgivning og personalutvikling, produksjons- og prosjektledelse, lobbying og PR.

CPA-kode	Tjenestetype
Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester, forts.	
742000	Tekniske konsulenttjenester herunder ingeniør- og arkitekttjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder knyttet til arkitekttjenester i forbindelse med by- og regionalplanlegging, planlegging, prosjektering og ledelse knyttet til damanlegg, broer, lufthavner, havneanlegg mv., landmåling, kartografi, produkttesting, produktsertifisering og teknisk inspeksjon, samt seismiske tjenester. Unntatt er: ingeniørtjenester knyttet til petroleumsvirksomhet, som føres under CPA-kode 112012 "Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning", og -arkitekt- og ingeniørtjenester bygg og anlegg, som føres under CPA-kode 450001 eller 450002 "Bygge- og anleggstjenester". Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører knyttet til arkitekttjenester i forbindelse med by- og regionalplanlegging, planlegging, prosjektering og ledelse knyttet til damanlegg, broer, lufthavner, havneanlegg mv., landmåling, kartografi, produkttesting, produktsertifisering og teknisk inspeksjon, samt seismiske tjenester. Unntatt er: ingeniørtjenester knyttet til petroleumsvirksomhet, som føres under CPA-kode 112012 "Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning", og -arkitekt- og ingeniørtjenester bygg og anlegg, som føres under CPA-kode 450001 eller 450002 "Bygge- og anleggstjenester".
743000	Teknisk sertifisering, prøving og analyse
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til materialtesting, sikkerhetskontroll, sertifisering, næringsmiddelkontroll m.m. Inkluderer klassifisering og sertifisering av skip, andre transportmidler og anlegg mv. Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til materialtesting, sikkerhetskontroll, sertifisering, næringsmiddelkontroll m.m. Inkluderer klassifisering og sertifisering av skip, andre transportmidler og anlegg mv.
744000	Annonse- og reklametjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester i forbindelse med rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som utvikling, utforming og gjennomføring av reklametiltak og annonsering, mediaplanlegging inkl. kjøp og salg av reklameplass, utstillingstjenester fra messearrangører og promotering av produkter. Unntatt er: PR-tjenester som føres under CPA-kode 741400 "Bedriftsrådgivningstjenester". Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester i forbindelse med rådgivende, veiledende og utførende bistand på områder som utvikling, utforming og gjennomføring av reklametiltak og annonsering, mediaplanlegging inkl. kjøp og salg av reklameplass, utstillingstjenester fra messearrangører og promotering av produkter. Unntatt er: PR-tjenester som føres under CPA-kode 741400 "Bedriftsrådgivningstjenester".
745000	Formidling av utleie og arbeidskraft
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder i forbindelse med privat og offentlig arbeidsformidling Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører i forbindelse med privat og offentlig arbeidsformidling
746000	Etterforskning og vaktjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for rådgivende, veiledende og utførende bistand i forbindelse med etterforskning og vaktjenester. Unntatt er: Tjenester knyttet til installasjon av alarmsystemer som føres under 450000 "Bygge- og anleggstjenester". Etterforskning tilknyttet forsikring føres under CPA-kode 672000 "Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond". Utgift: Som inntekt føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for rådgivende, veiledende og utførende bistand i forbindelse med etterforskning og vaktjenester. Unntatt er: Tjenester knyttet til installasjon av alarmsystemer som føres under 450000 "Bygge- og anleggstjenester". Etterforskning tilknyttet forsikring føres under CPA-kode 672000 "Hjelpevirksomhet for forsikring og pensjonsfond".
747000	Rengjøringsstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for innvendig rengjøring, skorsteinsfeiling, desinfisering m.m. Utgift: Som utgift føre godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for innvendig rengjøring, skorsteinsfeiling, desinfisering m.m.

CPA-ode	Tjenestetype
Forskning og utvikling (FoU) og forretnings-, profesjons- og tekniske tjenester, forts.	
748000	Forretningsmessig tjenesteyting ellers
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for fotografvirksomhet, pakkevirksomhet, kontorservice og oversettelsesvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted. Unntatt er: Drift av databaser som føres under CPA-kode 724000 "Drift av databaser". Regnskapsføring som føres under CPA-kode 741200 "Regnskaps, revisjons og skatterådgivningstjenester". Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for fotografvirksomhet, pakkevirksomhet, kontorservice og oversettelsesvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting ikke nevnt annet sted. Unntatt er: Drift av databaser som føres under CPA-kode 724000 "Drift av databaser". Regnskapsføring som føres under CPA-kode 741200 "Regnskaps, revisjons og skatterådgivningstjenester".
Andre virksomhetsområder	
900000	Avfallshåndtering og andre miljøtjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til behandling og lagring av avfall, også radioaktivt avfall, rensing og opprydding etter forurensning (for eksempel. oljeutslipp), forurensningskontroll, overvåking, rådgivning, restaurering av gruver, renovasjon Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til behandling og lagring av avfall, også radioaktivt avfall, rensing og opprydding etter forurensning (for eksempel. oljeutslipp), forurensningskontroll, overvåking, rådgivning, restaurering av gruver, renovasjon
921000	Film- og videotjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet produksjon av film og video, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for film og provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere og musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilte filmer og innspilt musikk. Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet produksjon av film og video, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for film og provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere og musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilte filmer og innspilt musikk.
922000	Radio- og fjernsynstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester tilknyttet produksjon av radio- og TV-program, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for TV-program, inkl. overføringsrettigheter av sports- og kulturarrangement. Provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere, musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilt radio og TV-program og innspilt musikk på CD og DVD. Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester tilknyttet produksjon av radio- og TV-program, musikkinnspillinger. Distribusjonsrettigheter for TV-program, inkl. overføringsrettigheter av sports- og kulturarrangement. Provisjoner/godtgjørelser til produsenter, regissører, skuespillere, musikere. Unntatt er salg/kjøp av ferdiginnspilt radio og TV-program og innspilt musikk på CD og DVD.
923000	Annen underholdning
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til selvstendig kunstnerisk virksomhet, herunder restaurering av gamle kunstverk. Tjenester knyttet til drift av teatre, konsertsaler, musikkstudioer, fornøylesetablissementer, danseskoler, sirkus, dukketeatre m.m. Unntatt er lotteri og annen spillervirksomhet, som føres under CPA-kode 927000 "Andre fritidstjenester" Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til selvstendig kunstnerisk virksomhet, herunder restaurering av gamle kunstverk. Tjenester knyttet til drift av teatre, konsertsaler, musikkstudioer, fornøylesetablissementer, danseskoler, sirkus, dukketeatre m.m. Unntatt er lotteri og annen spillervirksomhet, som føres under CPA-kode 927000 "Andre fritidstjenester"

CPA-kode	Tjenestetype
Andre virksomhetsområder, forts.	
924000	Nyhetsbyråttjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester som formidling og levering av nyheter, bilder og artikler til media. Abonnementstjenester til nyhetsbyråer, aviser og online databaser. Journalisters og fotografers freelance virksomhet.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester som formidling og levering av nyheter, bilder og artikler til media. Abonnementstjenester til nyhetsbyråer, aviser og online databaser. Journalisters og fotografers freelance virksomhet.
925000	Drift av biblioteker, arkiver, museer og andre kulturetablissemeter
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av biblioteker og arkiver, museer og vern av historiske steder og bygninger, botaniske og zoologiske hager og naturreservater.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av biblioteker og arkiver, museer og vern av historiske steder og bygninger, botaniske og zoologiske hager og naturreservater.
926000	Sports- og idrettstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester knyttet til drift av idrettsanlegg og fotballklubber, golfklubber, sjakkklubber, skyteklubber, rideskoler, veddeløpsstaller, marinaer og jakt drevet som sport og rekreasjon m.m.
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester knyttet til drift av idrettsanlegg og fotballklubber, golfklubber, sjakkklubber, skyteklubber, rideskoler, veddeløpsstaller, marinaer og jakt drevet som sport og rekreasjon m.m.
927000	Andre fritidstjenester
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for andre fritidstjenester enn de som passer inn under CPA-kodene 921000, 922000, 923000, 924000, 925000 eller 926000
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for andre fritidstjenester enn de som passer inn under CPA-kodene 921000, 922000, 923000, 924000, 925000 eller 926000
981000	Ut-/leie av royalties og lisensrettigheter
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for franchise og salgsrettigheter til et produkt (vare/tjeneste) innenfor et gitt konsept. Andre royalties: Bruk av registrert varemerke, mønsterbeskyttelse. Bruk av immaterielle verdier som patenter, opphavsrett (copyright), industrielle prosesser/design, lisensrettigheter til dataprogram, manuskripter (litteratur, film, musikk). Unntatt er salg/kjøp av rettighetene i seg selv og rettigheter for distribusjon av audiovisuelle produkter som føres under "kulturelle tjenester".
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til mottatt fra utenlandske leverandører for franchise og salgsrettigheter til et produkt (vare/tjeneste) innenfor et gitt konsept. Andre royalties: Bruk av registrert varemerke, mønsterbeskyttelse. Bruk av immaterielle verdier som patenter, opphavsrett (copyright), industrielle prosesser/design, lisensrettigheter til dataprogram, manuskripter (litteratur, film, musikk). Unntatt er salg/kjøp av rettighetene i seg selv og rettigheter for distribusjon av audiovisuelle produkter som føres under "kulturelle tjenester".
989000	Tjenester ikke nevnt annet sted
	Inntekt: Som inntekt føres godtgjørelse mottatt fra utenlandske kunder for tjenester som ikke faller inn i noen av de andre kodene i dette skjema. OBS! Ved store beløp på denne posten må det påregnes henvendelser fra SSB om bedre spesifisering. OBS!
	Utgift: Som utgift føres godtgjørelse betalt til utenlandske leverandører for tjenester som ikke faller inn i noen av de andre kodene i dette skjema. OBS! Ved store beløp på denne posten må det påregnes henvendelser fra SSB om bedre spesifisering. OBS!

4. Klargjøring og oversendelse av data

Den enkelte rapportør har ansvar for at rapporterte data er av tilfredsstillende kvalitet, og at svarfristen blir overholdt.

Klargjøring og oversendelse av data avhenger av hvilken rapporteringsmetode som er valgt;

1. Utfylling av skjema via Altinn (se punkt 4.1), eller
2. innsending av filvedlegg via Altinn-skjemaet (se punkt 4.2 og punkt 5).

4.1 Webskjema

Skjema for denne undersøkelsen finner du i Min meldingsboks på Altinn <https://www.altinn.no/no/> , se mer nedenfor.

For å få tilgang til et skjema i Altinn må du ha en rolle. I Altinn må du logge inn med ditt eget fødselsnummer. For å kunne fylle ut skjemaet for foretaket, må du også ha en rolle på vegne av foretaket. Dersom du er registrert i Enhetsregisteret som daglig leder eller styreleder, har du allerede en rolle. Daglig leder eller styreleder kan delegeres rollen til andre i foretaket, slik at de kan fylle ut skjemaet. Rollen kan også delegeres til regnskapsfører eller andre som ikke arbeider i foretaket. Det er viktig at rollen delegeres til personer som har kunnskap om temaet for undersøkelsen.

Mer om roller: <http://www.altinn.no/no/Portalhjelp/Administrere-rettigheter-og-prosessteg/>

Rapportører som mangler norsk fødselsnummer kan bruke tjenesten **Anmodning om tildeling av D-nummer**. Tjenesten brukes av utenlandske personer som ikke har norsk fødselsnummer eller D-nummer fra før <https://www.altinn.no/no/Skjema-og-tjenester/Etater/Bronnoysundregistrene/Anmodning-om-tildeling-av-D-nummer1/>

En annen mulighet for pålogging er via kjøp av virksomhetssertifikat. Denne innloggingsmetoden er koblet til organisasjonsnummer og ikke til fødselsnummer. Se mer informasjon på <https://www.altinn.no/no/Portalhjelp/Innlogging-og-rapportering/Innlogging-Virksomhetssertifikat/>

Pålogging i Altinn

1. Gå inn på www.altinn.no og klikk på **<Logg inn>** øverst til høyre i skjermbildet.
2. Velg en av innloggingsmetodene. Trenger du hjelp, ring Altinn-support på 75 00 60 00.

Slik finner du skjemaet og foretar utfylling

1. Du kommer først til **"Min meldingsboks"**. Gå til nedtrekkslisten og finn foretaket du skal svare for.
2. Når du er ferdig med å fylle ut, klikk på **<Kontroller skjema>** nederst i skjermbildet. Er det feil i skjemaet, kommer det opp feilmelding(er). Klikk på feilmelding(en) for å komme til siden med feil.
3. Når eventuelle feil er rettet, klikk på **<Videre til innsending>**
4. Klikk deretter på **<Send inn>** nederst til høyre i neste skjermbilde. Ta vare på kvitteringen fra Altinn som viser at skjemaet er sendt inn.

Ved rapportering for neste kvartal vil du få prefyll av tidligere rapporterte data (tidligere kvartal gjeldende år, og eventuelt 4.kvartal foregående år).

4.2 Semikolonseparert fil

Ved produksjon av fil skal recordbeskrivelsene i kodelistene følges, se avsnitt 3 - 5 i kodeliste. Feltene i filen skal være separert med semikolon (;) og filen skal være av format *semikolonseparert*, (filnavn.sdv).

Filen skal ha navnet rapporteringsperiode_orgnr.sdv (organisasjonsnummer må være med i filnavnet)

Fil for 1. kvartal i 2017 skal/kan ha dette navnet:

201703_nnnnnnnnn.sdv , n = organisasjonsnummer 9 siffer

Fil for 2. kvartal i 2017 skal/kan ha dette navnet:

201706_nnnnnnnnn.sdv , n = organisasjonsnummer 9 siffer

4.2.1 Oversendelse

Altinn

Altinn-portalen kan brukes til oversendelse av data. Altinn er myndighetenes offisielle nettsted for elektronisk levering av offentlige skjema, og tilbyr sikker dataoverføring.

Prosedyre for oversendelse via Altinn

1) Gå til www.altinn.no

2) Logg på.

Om innlogging i Altinn se pkt. 4.1 eller , www.altinn.no

3) Sjekk at du er inne på den enheten det skal rapporteres for. Dette ser du øverst i høyre hjørne på skjermbildet i Altinn.

4) Finn skjema.

Skjemaet finnes i meldingsboksen. Velg skjema for rapportering av utenrikshandel med tjenester for den aktuelle perioden.

7) Filen skal sendes som vedlegg til skjemaet. Klikk på «Oversikt – skjema og vedlegg» øverst til venstre i skjermbildet og følg instruksjonene.

Når innsendingen er fullført får du beskjed om dette på skjermen og mulighet til å skrive ut kvittering. Vi anbefaler at dere skriver ut kvitteringen.

Annet:

Ved tekniske problemer, se Hjelp på www.altinn.no eller ta kontakt med Altinn brukerservice på telefon 75 00 60 00, eller send e-post til tjenestehandel@ssb.no .

5. Teknisk rapportbeskrivelse / Fil-rapportering

Denne tekniske rapportbeskrivelsen er skrevet for de rapportører som velger å sende sine rapporter om utenrikshandel med tjenester som filrapport via Altinn, se punkt 4.2

Det kan av ulike årsaker; internasjonale krav eller krav fra andre norske myndigheter, være nødvendig å endre enkelte spesifikasjoner. I størst mulig grad vil slike endringer bli søkt gjennomført med virkning fra 1. kvartal i nytt rapporteringsår. Den enkelte rapportør er selv ansvarlig for å sørge for å ha siste utgave av veiledning og teknisk rapportbeskrivelse.

Dette er versjon 07 av teknisk beskrivelse av filrapportering, med gyldighet fra rapporteringen for 1. kvartal 2017.

5.1 Rapportstruktur

Denne rapporteringen er inndelt i en gruppe for identifikasjonsvariabel, to grupper for klassifikasjonsvariabler og en beløpsvariabel. Disse variablene er igjen inndelt i felter. Variablene har følgende innhold:

- **Identifikasjon:** Identifiserer rapporteringsenhet, kvartalet rapporten gjelder for, rapporteringsalternativ, versjon av kodelistene og et felt for å identifisere at datakilden er filrapportering (felt 1 - 5)
- **Klassifikasjon1 1:** Definerer regnskapspostene (felt 6 - 8).
- **Klassifikasjon 2:** Definerer statistiske kjennetegn ved tjenestekategori (CPA-kode), valutakode og landkode (felt 9 - 11).
- **Beløpsvariabel:** Definerer beløpet (felt 12).

5.2 Nærmere forklaring av variablene og feltene i rapporten

Identifikasjonsvariabler. Organisasjonsnummer, rapporteringsperiode, rapporteringsvariant og kilde:

- **Felt 1:** *Rapportørens organisasjonsnummer - 9 posisjoner.* Foretakets nifrede organisasjonsnummer som tildeles av Foretaksregisteret i Brønnøysund.
- **Felt 2:** *Rapporteringsperiode - 6 posisjoner.* Rapporteringsperioden angis med årstall (4 siffer) og nummer på måned (2 siffer). I kvartalsrapportene benyttes henholdsvis 03, 06, 09 og 12. Rapporten for 1. kvartal 2017 skal således kodes 201703.
- **Felt 3:** *Rapporteringsvariant - 2 posisjoner..* Skal alltid ha verdien "TT".
- **Felt 4:** *Versjonsnummer - 2 posisjoner.* Her skal versjonsnummeret på kodelisten som rapportøren har benyttet oppgis. Versjonsnummeret er oppgitt i innledningen til pkt. 5 i denne veiledningen, og skal angis med to siffer. Denne versjonen av kodelisten skal således angis med 07 i felt 4. Rapportøren skal alltid benytte siste versjon av kodelistene og bør før hver rapportering undersøke om det er blitt foretatt endringer i gjeldende kodeliste. Normalt vil endringer være begrenset til en gang i året, dvs. til

rapportering for 1. kvartal (01. januar – 31. mars) hvert år. Denne kodelisten skal benyttes første gang ved rapporteringen for første kvartal 2017 (01. januar – 31. mars 2017).

- **Felt 5:** *Datakilde – 1 posisjon.* Her skal det i filrapportering alltid stå bokstaven 'F', for Filrapportering.

Klassifikasjonsvariabler 1. Regnskapsposter:

- **Felt 6:** *Prefiks - 2 posisjoner.* Definerer plass i rapporten. Følgende koder benyttes i felt 6 i denne rapporten:

12 = Eksport av tjenester

17 = Import av tjenester

Første siffer angir del i rapporten, og andre siffer gir inndeling i hovedkategorier under hver del.

- **Felt 7:** *Post - 5 posisjoner.* Kode for rapporteringspost. Følgende koder benyttes i felt 7 i denne rapporten.

01000 = Eksport av tjenester

02000 = Import av tjenester .

- **Felt 8:** *Underpost - 2 posisjoner.* Koden benyttes for å angi sum pr CPA-kode, henholdsvis andel av konserninterne tjenester for den enkelte CPA-kode. Følgende koder benyttes i felt 8 i denne rapporten:

00 = Ingen underpost

10 = Andel konserninterne tjenester for den enkelte CPA-kode.

Klassifikasjonsvariabler 2. Statistiske kjennetegn:

- **Felt 9:** *CPA - 6 posisjoner.* Kode for angivelse av tjenestekategori på eksport og import. Koder med forklaring av innholdet finnes i punkt 3.2. Tjenestekoder i veiledningen I kodelistene er det markert i CPA-feltet om posten skal fordeles eller ikke. Følgende koder benyttes i kodelisten:

(CPA) = Posten fordeles på tjenestekategori ved bruk av CPA-koder.

- = Ingen fordeling på tjenestekategori. Feltet settes tomt i rapporteringen, kun med avsluttende semikolon (;).

- **Felt 10:** *Valuta - 3 posisjoner.* Benyttes ikke i denne rapporten. Feltet settes lik XXX (tre X-er), eller feltet settes tomt, kun med avsluttende semikolon (;).

- **Felt 11:** *Land - 2 posisjoner.* ISO-bokstavkode med to bokstaver (ISO 3166) for angivelse av landtilhørighet for motparten i transaksjonen. Koder med forklaring av innholdet finnes i punkt 6. Landkoder i veiledningen.

I kodelistene er det markert i Land-feltet om posten skal fordeles eller ikke. Følgende koder benyttes i kodelisten:

L = Posten fordeles på land ved bruk av ISO-bokstavkoder (ISO-3166)

XX = Ingen fordeling på land. I rapporteringen benyttes XX (to X-er), eller feltet settes tomt, kun med avsluttende semikolon (;).

Beløpsvariabel. Beløp:

- Felt 12:** *Beløp - 12 posisjoner.* Beløp skal rapporteres som følger:
- o I hele tusen kroner. Eksempelvis skal 1,2 millioner kroner rapporteres som 1200.
 - o Poster i valuta omregnes til norske kroner.
 - o Beløp som skal oppgis er rapporteringsperiodens omsetning, se punkt 2. 1.
 - o Alle beløp skal i utgangspunktet rapporteres positivt. Se om periodisering og fortegn under punkt 2.1.1.

5.3 Beskrivelse av identifikasjonsvariablene

Identifikasjonsvariablene identifiserer hver enkelt linje i rapporteringen med organisasjonsnummer, rapporteringsperiode, rapporteringsvariant, versjonsnummer og datakilde, som vil ha faste verdier for hver rapport som sendes inn.

Identifikasjonsvariablene har følgende struktur:

Identifikasjonsvariabel					
Felt nr	Felt 1	Felt 2	Felt 3	Felt 4	Felt 5
Feltinnhold	Rapportørens organisasjonsnummer	Rapporteringsperiode	Rapporteringsvariant	Verjonsnummer	Datakilde
Antall posisjoner	9	6	2	2	1
Eksempel	999999999	201703	TT	07	F

Eksempel: Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1. kvartal 2017 (rapporteringsperiode 201703, for perioden 01.01 - 31.03) i oppsett med tjenesterapportering i rapporteringen (rapporteringsvariant TT) og har benyttet denne versjon av kodelistene.

Eksempel: 999999999;201703;TT;07;F

5.4 Beskrivelse av klassifikasjonsvariablene i 1 og 2 og beløpsvariabel

Under gis noen eksempler på hvordan feltene 6 - 12 skal se ut ved rapportering til Statistisk sentralbyrå. Feltene er inndelt på følgende måte:

	Klassifikasjonsvariabler 1			Klassifikasjonsvariabler 2			Beløpsvariabel
Felt nr	Felt 6	Felt 7	Felt 8	Felt 9	Felt 10	Felt 11	Felt 12
Feltinnhold	Prefiks	Post	Underpost	CPA	Valuta	Land	Beløp
Antall posisjoner	2	5	2	6	3	2	12
Eksempel 1	12	01000	00	723000	XXX evt (tomt)	DK	2000

Eksempel 1: Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

Eksempel 1, alternativ 1: 12;01000;00;723000;XXX;DK;2000 (XXX markerer ingen valutafordeling)

alternativ 2: 12;01000;00;723000;;DK;2000 (tomt valutafelt markerer ingen fordeling)

5.5 Struktur på fil som skal oversendes

Rapportøren oversender en semikolonseparert SDV-fil med identifikasjonsvariabler og alle recorder som har beløp. Som *første del av hver record/linje i rapporteringsfilen* skal de fem feltene for identifikasjonsvariabler legges inn. Deretter kommer feltene for klassifikasjonsvariabler og beløp på samme linje. Denne strukturen skal man ha for hver record/linje som skal rapporteres.

For en rapportør med identifikasjonsvariabel som i punkt 5.3 og beløp som i eksemplet under punkt 5.4, vil fila se ut som følger:

Alternativ 1, hvor XXX og XX markerer ingen valuta- eller landfordeling:

999999999;201703;TT;07;F;

Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1.kvartal 2017 (rapporteringsperiode 201703, som gjelder fra 01.01 til 31.03) i oppsett med tjenesterapportering i rapporteringen..

Videre følger klassifikasjons- og beløpsfeltene for recorden:

12;01000;00;723000;XXX;DK;2000

Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

Alternativ 2, hvor tomt valuta- og landfelt markerer ingen valuta- eller landfordeling:

999999999;201703;TT;07;F;

Rapportør med organisasjonsnummer 999999999 (organisasjonsnummer 999999999) rapporterer data for 1. kvartal 2017 (rapporteringsperiode 201703, fra 01.01 til 31.03) i oppsett med tjenesterapportering. Feltene i identifikasjonsvariabelen skal være semikolonseparert.

Videre følger klassifikasjons- og beløpsfeltene for recorden:

12;01000;00;723000;;DK;2000

Rapportering av eksport av tjenester (prefiks 12, post 01000, underpost 00), databehandling (CPA-kode 723000), som ikke skal ha valutafordeling (XXX eller tomt valutafelt), til Danmark (DK i landfeltet) for til sammen 2 millioner kroner.

5.6 Eksempel på filrapportering

Et eksempel på en ferdig fil som er klar til oversending til rapportering av utenrikshandel med tjenester er følgende:

I 2 kvartal 2017 rapporteringsperiode, fra 01.04 - 30.06) har foretaket Fabrikkmontering AS, med organisasjonsnummer 999999999 hatt eksport (inntekter) av tjenestetypen ”Installasjon og montering” (tjenestekode 000091) til en verdi av 6 millioner kroner fra Sverige, og 2 millioner kroner fra Danmark. Foretaket har hatt utgifter til bedriftsrådgivningstjenester (tjenestekode 741400) i Sverige for 500 tusen kroner.

```
999999999;201706;TT,07;F;12;01000;00;000091;NOK;SE;6000  
999999999;201706;TT,07;F;12;01000;00;000091;NOK;DK;2000  
999999999;201706;TT,07;F;17;02000;00;741400;NOK;SE;500
```

Oversendingsrutiner er beskrevet i punkt 4.2.1.

6. Landliste

Denne landlisten er oppdatert ved utgivelse av veiledningen. På undersøkelsens hjemmeside <http://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/tjh> vil det alltid være tilgjengelig en oppdatert landliste.

Land	ISO-kode (3166)
Afghanistan	AF
Albania	AL
Algerie	DZ
Amerikansk Samoa	AS
Andorra	AD
Angola	AO
Anguilla	AI
Antigua og Barbuda	AG
Argentina	AR
Armenia	AM
Aruba	AW
Aserbajdsjan	AZ
Australia	AU
Bahamas	BS
Bahrain	BH
Bangladesh	BD
Barbados	BB
Belgia	BE
Belize	BZ
Benin	BJ
Bermuda	BM
Bhutan	BT
Bolivia	BO
Bonaire, Saint Eustatius og Saba	BQ
Bosnia-Hercegovina	BA
Botswana	BW
Brasil	BR
Brunei Darussalam	BN
Bulgaria	BG
Burkina Faso	BF
Burundi	BI
Canada	CA
Caymanøyene	KY
Ceuta og Melilla	XC
Chile	CL
Christmasøya	CX
Colombia	CO

Land	ISO-kode (3166)
Cookøyene	CK
Costa Rica	CR
Cuba	CU
Curacao	CW
Danmark	DK
De Forente Arabiske Emirater	AE
Den Dominikanske Republik	DO
Det Britiske terr. i Indiahavet	IO
Djibouti	DJ
Dominica	DM
Ecuador	EC
Egypt	EG
Ekvatorial-Guinea	GQ
El Salvador	SV
Elfenbenskysten	CI
Eritrea	ER
Estland	EE
Etiopia	ET
Falklandsøyene (Malvinas)	FK
Fiji	FJ
Filippinene	PH
Finland	FI
Frankrike	FR
Fransk Guyana	GF
Fransk Polynesia	PF
Franske Sørlege Territorier	TF
Færøyene	FO
Gabon	GA
Gambia	GM
Georgia	GE
Ghana	GH
Gibraltar	GI
Grenada	GD
Grønland	GL
Guadeloupe	GP

Land	ISO-kode (3166)
Guam	GU
Guatemala	GT
Guernsey	GG
Guinea	GN
Guinea-Bissau	GW
Guyana	GY
Haiti	HT
Heard- og McDonaldøyene	HM
Hellas	GR
Honduras	HN
Hong Kong	HK
Hviterussland	BY
India	IN
Indonesia	ID
Irak	IQ
Iran	IR
Irland	IE
Island	IS
Isle of Man	IM
Israel	IL
Italia	IT
Jamaica	JM
Japan	JP
Jemen	YE
Jersey	JE
Jomfruøyene, Britisk	VG
Jomfruøyene, US	VI
Jordan	JO
Kambodsja	KH
Kamerun	CM
Kanariøyene	XB
Kapp Verde	CV
Kasakhstan	KZ
Kenya	KE
Kina	CN
Kirgisistan	KG
Kiribati	KI
Kokosøyene (Keelingøyene)	CC
Komorene	KM

Land	ISO-kode (3166)
Kongo	CD
Kongo, Brazzaville	CG
Kosovo	XK
Kroatia	HR
Kuwait	KW
Kypros	CY
Laos	LA
Latvia	LV
Lesotho	LS
Libanon	LB
Liberia	LR
Libya	LY
Liechtenstein	LI
Litauen	LT
Luxemburg	LU
Macao	MO
Madagaskar	MG
Makedonia	MK
Malawi	MW
Malaysia	MY
Maldivene	MV
Mali	ML
Malta	MT
Marokko	MA
Marshalløyene	MH
Martinique	MQ
Mauritania	MR
Mauritius	MU
Mayotte	YT
Mexico	MX
Mikronesiaføderasjonen	FM
Moldova	MD
Monaco	MC
Mongolia	MN
Montenegro	ME
Montserrat	MS
Mosambik	MZ
Myanmar/Burma	MM
Namibia	NA
Nauru	NR

Land	ISO-kode (3166)
Nederland	NL
Nepal	NP
New Zealand	NZ
Nicaragua	NI
Niger	NE
Nigeria	NG
Niue	NU
Nord-Korea	KP
Nordre Marianene	MP
Norfolkøya	NF
Ny Caledonia	NC
Oman	OM
Pakistan	PK
Palau	PW
Palestina	PS
Panama	PA
Papua Ny-Guinea	PG
Paraguay	PY
Peru	PE
Pitcairn	PN
Polen	PL
Portugal	PT
Puerto Rico	PR
Qatar	QA
Reunion	RE
Romania	RO
Russland	RU
Rwanda	RW
Saint Barthelemy	BL
Saint Kitts og Nevis	KN
Saint Lucia	LC
Saint Martin, FR	MF
Saint Pierre og Miquelon	PM
Saint Vincent og Grenadine	VC
Salomonøyene	SB
Samoa	WS
San Marino	SM
Sankt Helena	SH

Land	ISO-kode (3166)
Sao Tome og Principe	ST
Saudi-Arabia	SA
Senegal	SN
Sentralafrikanske Republikk	CF
Serbia	RS
Seychellene	SC
Sierra Leone	SL
Singapore	SG
Sint Marteen (Nederlandsk del)	SX
Slovakia	SK
Slovenia	SI
Somalia	SO
Spania	ES
Sri Lanka	LK
Storbritannia	GB
Sudan	SD
Surinam	SR
Sveits	CH
Sverige	SE
Swaziland	SZ
Syria	SY
Sør-Afrika	ZA
Sør-Georgia/Søndre Sandwichøyene	GS
Sør-Korea	KR
Sør-Sudan	SS
Tadsjikistan	TJ
Taiwan	TW
Tanzania	TZ
Thailand	TH
Tittel	Kode
Togo	TG
Tokelau	TK
Tonga	TO
Trinidad og Tobago	TT
Tsjad	TD
Tsjekkia	CZ
Tunisia	TN
Turkmenistan	TM
Turks og Caicosøyene	TC
Tuvalu	TV
Tyrkia	TR
Tyskland	DE

Land	ISO-kode (3166)
U S A	US
Uganda	UG
Ukraina	UA
Ungarn	HU
Uruguay	UY
USA mindre utenforliggende øyer	UM
Usbekistan	UZ
Vanuatu	VU
Vatikanstaten	VA
Venezuela	VE

Land	ISO-kode (3166)
Vest-Sahara	EH
Vietnam	VN
Wallis og Futuna	WF
Zambia	ZM
Zimbabwe	ZW
Østerrike	AT
Øst-Timor	TL
Åland	AX